

# Vinkler på digitalisering – oplevet af en begynder

INDTRYK FRA TEMADAGEN VINKLER PÅ DIGITALISERING – METADATA, REGISTRERING, FORMIDLING OG ADGANG

Af Tonny Skovgård Jensen

**Jeg er havnet på en fremmedartet planet. Jeg forstår kun brudstykker af deres sprog. Jeg er i Middelfart. Jeg er på vej til en temadag arrangeret af Forum for registrering: Vinkler på Digitalisering – metadata, registrering, formidling og adgang.**

Tonny Skovgård Jensen  
Chefkonsulent  
Statsbiblioteket  
tsj@statsbiblioteket.dk



Det er biblioteksverdenen jeg er havnet i, og det er kun et par måneder siden jeg startede som nyansat konsulent på Statsbiblioteket, med forretningsudvikling som arbejdsområde. Én ting har jeg allerede fundet ud af: Digitalisering er et centralt tema i bibliotekssektoren. Jeg er taget til temadag i Middelfart for at blive klogere på spørgsmålet: Hvad betyder digitalisering for folk i biblioteksverdenen? Mens jeg går ind ad døren til det smukke nybyggede bibliotek, med førsteklases beliggenhed ned til Lillebælt, ved jeg endnu ikke, at svaret vil føre mig omkring både Indoreg2, multinationale virksomheder, Rubenvalser og andre eksotiske fænomener.

Programmet er bredt anlagt, hvilket passer helt perfekt til mit formål. Inde i foredragssalen, med udsigt ud over vandet, og udsigt til Lillebæltsbroen, står Erik Thorlund Jepsen fra Styrelsen for Bibliotek og Medier klar til at holde dagens første oplæg: Nationalbibliografi og netområdet. Oplægsholderen erklærer, at hans oplæg bestemt ikke bliver noget af det mest spændende på denne dag, og går i gang med at gennemgå definitioner på nationalbibliografi og viser statistikker for de enkelte materialekategorier. Øjenlågene bliver tunge. Hvad er det den måge laver derude? Hvor er digitaliseringen, tænker jeg. Pludselig kan jeg se, hvor han er på vej hen: Dokumenter på nettet kan også være kulturarv og formidlingsberettigede, og dermed noget, der skal registreres i nationalbibliografien. Men hvor skal man begynde, hvad er kriterierne? Det er jo hamrende vigtigt – og hamrende svært kan jeg forstå.

Erik Thorlund Jepsen opruller et sandt drama med udvalg, stridende fraktioner, rapporter og rigtig mange ubesvarede spørgsmål om definitioner, formål og metoder. Et af skismaerne syntes at stå mellem hensynet til det kulturarvsbevarende på den ene side, og formidlingshensynet på den anden. Oplægsholderen forsøger at anspore til en debat, men debatten bliver ikke rigtig foldet ud, og jeg forstår ikke skismaet. Er de to hinandens modsætninger? Jeg kan dog godt forstå den svimlende udfordring i at få netdokumenterne til at passe ind i bibliotekets verdensbillede.

Hvad nu hvis Googles kriterier for relevans gør at (vor tids) Søren Kierkegaard havner på side 7913 og aldrig bliver fundet? Eller hvad nu hvis den bibliotekar, der skal selektere i det store netoceanocean, ikke bryder sig om (vor tids) Søren Kierkegaard, og fravælger at registrere hans hjemmeside? Jeg begynder at ane konturerne af en spændende og vigtig diskussion – det bliver sikkert temaet for den næste temadag!

Der er lidt mere ro over indlægget fra Helle Vinbæk Stenholt, ASB Bibliotek; det handler om registrering af publicerede forskningsresultater i systemet Pure. Her bliver digitaliseringstemaet fortolket som brug af digitale redskaber til registrering af forskeres og studerendes produktion af videnskabelige artikler, som middel til at kvantificere og måle forskningsinstitutionernes performance – et tema, som er kontroversielt og omgærdet af stærke meninger. Men her er det ikke selve digitaliseringen, der er kontroversiel og problemfyldt, men hvad man efterfølgende bruger resultaterne til.

Så snart Erland Kolding Nielsen, leder af det Kongelige Bibliotek, træder frem på scenen, er der lagt op til ballade igen. Med retorisk behændighed starter han med at erklære, at den danske kulturarv aldrig vil blive digitaliseret. Man kan næsten mærke skuffelsen i salen; en kulturarvens finanskriser truer. Der er simpelthen ikke politisk vilje til at investere i det, mener han, men tilføjer dog straks, at der måske alligevel, måske endda i løbet af hans oplæg, kan vise sig nogle muligheder. Nu er vi alle sammen rigtig forventningsfulde!

Han opremser noget af det, som rundt omkring på forskellige kulturinstitutioner allerede er blevet digitaliseret, og får fortalt om Det Kongelige Biblioteks nyeste initiativ, Kulturperler, som er en hjemmeside, der giver et overblik over eksisterende samlinger af digitaliseret materiale Danmark. Den mulige vej til digitalisering viser sig at være et planlagt samarbejde med de internationale virksomheder ProQuest og Gale. Erland Kolding Nielsen fortæller, at han er tæt på at indgå kontrakt med de to firmaer om digitalisering af hver sin portion af de ældste bøger på Det Kongelige Bib-

**Dokumenter på nettet kan også være kulturarv og formidlingsberettigede, og dermed noget der skal registreres i nationalbibliografien.**

## Hvad nu hvis den bibliotekar der skal selektere i det store netocean ikke bryder sig om (vor tids) Søren Kierkegaard, og fravælger at registrere hans hjemmeside?



liotek. Firmaerne sørger for digitaliseringen – på biblioteket. Det Kongelige Bibliotek får rettighederne til at gøre de digitaliserede værker tilgængelige i Danmark, mens firmaerne får retten til at gøre værkerne tilgængelige andre steder i verden i 10 år, hvorefter de kan stilles frit til rådighed for alle. Hov, hov! Er han nu i gang med at forære kulturarven til multinationale kapitalister? Det blev ikke sagt helt så direkte, men ideerne skabte alligevel noget debat i salen. For mig virker det indlysende – en ren win-win situation. Hvis valget står mellem slet ikke at digitalisere og denne model, kan man så være i tvivl? Rigtig debat nåede vi desværre ikke, for der var frokost. Den var heldigvis ikke digitaliseret.

Efter frokosten er Elsebeth Kurring fra Statsbiblioteket klar til at føre det digitale tema videre. Hun fortæller med entusiasme om de praktiske erfaringer med digitalisering af den audiovisuelle kulturarv på Statsbiblioteket. Under mottoet "Go digital but keep the analogue original" fører hun os sikkert ind i en verden med lyd på Rubenvalser og trådroller – og vi får endda lov til at se et par medbragte eksempler. Vi ser billeder af lige så eksotiske apparater – både de gamle versioner, og de nye apparater som kan afspille de gamle valser i bedre kvalitet, og mere skånsomt. Fra det store perspektiv med at få indfanget nu- og fremtidens kulturarv på nettet og strategierne til at få digitaliseret de store mængder af kulturarvsmateriale fra fortiden, får Elsebeth Kurring gjort digitaliseringsprojektet til noget meget konkret og håndgribeligt, med billeder af maskiner, valg af komprimeringsformater og metadata standarder.

Dagens sidste taler er Tobias Golodnoff fra DR. Han fortæller om erfaringerne med det store digitaliseringsprojekt hos DR. DR digitaliserer for at bevare de udsendelser, som ligger på bånd, og derfor er truet af forfald – men et ligeså vigtigt mål med digitaliseringen er formidlingen. DR's mantra er at "Brug er lig værdi". Det giver god mening, selv for en nybegynder. Når kulturarvsinstitutionerne digitaliserer deres værker, kan de formidles på helt nye måder på internettet. Det Kongelige Bibliotek, Statens Museum for Kunst, DR's enorme arkiver, og alle de andre kulturinstitutioner, kan pludselig være lige ved hånden, også i Thyborøn og Tappernøje.

Tobias Golodnoff åbner perspektivet endnu mere: Tænk hvad det kan føre til, hvis vi også udnytter de enorme energier, der ligger i web 2.0 tankerne om brugerinvolvering, brugerskabte data, interaktion og sociale fora! Bonanza på DR er et eksempel på en tjeneste, som er blevet enormt populær på kort tid, og på [www.danskkulturarv.dk](http://www.danskkulturarv.dk) er DR i gang med at udforske mulighederne for at formidle den digitaliserede kulturarv, i samarbejde med en række andre kulturinstitutioner. Det er opløftende at tænke på, at digitalisering ikke kun er noget vi gør for vores egen skyld – der er mennesker derude, som brænder efter at være med.

Pludselig er dagen gået, og efter en rundvisning i biblioteket, trasker jeg tilbage til toget, fyldt med nye indtryk og tanker. Mens jeg sætter mig til rette i toget, tænker jeg, at det er en fantastisk verden jeg er havnet i med mange spændende udfordringer at tage fat på! Jeg tænder min bærbare og begynder at skrive: "Jeg er havnet ...".